

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยวิธีสอนแบบโครงการกับวิธีสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่องภูมิศาสตร์ประเทศไทยของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งสรุปได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนโดยวิธีสอนแบบโครงการกับวิธีสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเรื่องภูมิศาสตร์ประเทศไทยของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องภูมิศาสตร์ประเทศไทยของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา ที่เรียนโดยวิธีสอนแบบโครงการกับวิธีสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อวิธีสอนแบบโครงการกับวิธีสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเรื่องภูมิศาสตร์ประเทศไทยของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา ที่เรียนโดยวิธีสอนแบบโครงการกับวิธีสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

สมมติฐานการวิจัย

1. นักศึกษาที่เรียนโดยวิธีสอนแบบโครงการกับวิธีสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน
2. นักศึกษาที่เรียนโดยวิธีสอนแบบโครงการกับวิธีสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมีระดับความพึงพอใจผ่านเกณฑ์ในระดับมาก

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งลงทะเบียนเรียน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักศึกษา 60 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา จำนวน 60 คน หลังจากนั้นนำคะแนนสอบปลายภาค ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 วิชาพัฒนาสังคมและชุมชน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มาเรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อย แบ่งกลุ่มนักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน ซึ่งมีวิธีการดำเนินการดังนี้

1. ใช้คะแนนสอบปลายภาค วิชาพัฒนาสังคมและชุมชน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548

2. จัดลำดับคะแนนของนักศึกษามาเรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อย จัดแบ่งนักศึกษาเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 โดยสลับคะแนนไปเรื่อย ๆ ตามลำดับคะแนนจนหมด ได้กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน เท่า ๆ กัน เพื่อไม่ให้เกิดความแตกต่างในด้านพื้นฐานความรู้

3. จับสลากกลุ่มกำหนดวิธีสอนที่เรียนโดยวิธีสอนแบบโครงงานกับที่เรียนโดยวิธีสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มทดลองที่ 1 ที่เรียนโดยวิธีสอนแบบโครงงาน

กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มทดลองที่ 2 ที่เรียนโดยวิธีสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย

1. แผนการสอนกลุ่มทดลองที่ 1 ใช้วิธีสอนแบบโครงงาน

2. แผนการสอนกลุ่มทดลองที่ 2 ใช้วิธีสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งได้ผ่านการทดลองใช้และปรับปรุงแก้ไข

แล้ว จำนวน 30 ข้อ

4. แบบสอบถามวัดระดับความพึงพอใจต่อวิธีสอนแบบโครงการกับวิธีสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่าของลิเคิร์ต (Likert) วัดระดับความพึงพอใจ 5 ระดับ ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.87

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยชี้แจงนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม ก่อนดำเนินการทดลองสอนเพื่อทำความเข้าใจวิธีการเรียนการสอน บทบาทของนักศึกษา จุดประสงค์ของการเรียนและวิธีการประเมินผล
2. ดำเนินการสอนผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม ได้ทดสอบก่อนเรียน
3. ทำการสอนกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม โดยกลุ่มทดลองที่ใช้วิธีสอนแบบโครงการ และกลุ่มทดลองที่ 2 ใช้วิธีสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยใช้เวลาการทดลองวันละ 3 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 1 ครั้ง เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ใช้เวลาทั้งหมด 36 ชั่วโมง
4. ในคาบสุดท้ายของการเรียนทำการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบปรนัย จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 60 นาที และให้ตอบแบบสอบถามวัดระดับความพึงพอใจ จำนวน 20 ข้อ ต่อวิธีสอนแบบโครงการกับวิธีการสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
5. เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยตรวจให้คะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดระดับความพึงพอใจต่อวิธีสอนทั้ง 2 แบบ มีเกณฑ์ให้คะแนน ดังนี้
 - 5.1 ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ข้อที่ตอบถูกได้คะแนน 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิดได้คะแนน 0 คะแนน
 - 5.2 แบบสอบถามวัดระดับความพึงพอใจต่อวิธีสอนทั้ง 2 แบบ มีระดับคะแนน คือ มากที่สุด 5 คะแนน มาก 4 คะแนน ปานกลาง 3 คะแนน น้อย 2 คะแนน และน้อยที่สุด 1 คะแนน คิดค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเทียบกับเกณฑ์ผ่านระดับมาก
 - 5.3 หลังการทดลองแล้ว นำคะแนนที่ได้จากกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 มาวิเคราะห์ด้วยโดยหาค่าทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจากการทดลองสอนโดยวิธีสอนแบบโครงการ (กลุ่มทดลองที่ 1) กับวิธีสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (กลุ่มทดลองที่ 2) เรื่องภูมิศาสตร์ประเทศไทยของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2. เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนภายในของกลุ่มทดลองที่ 1 กับกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test for independent samples)
3. เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนภายในของกลุ่มทดลองที่ 1 กับกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test for independent samples)
4. ศึกษาระดับความพึงพอใจต่อวิธีสอนแบบโครงการกับวิธีสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองด้วยค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่มีระดับความพึงพอใจต่อวิธีสอนแบบโครงการกับวิธีสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของกลุ่มทดลองที่ 1 กับกลุ่มทดลองที่ 2

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. นักศึกษาที่เรียนโดยวิธีสอนแบบโครงการมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษาที่ได้รับการเรียนโดยวิธีสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักศึกษาที่เรียนโดยวิธีสอนแบบโครงการกับวิธีสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักศึกษาที่เรียนโดยวิธีสอนแบบโครงการกับวิธีสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมีระดับความพึงพอใจมาก โดยนักศึกษากลุ่มทดลองที่ 1 มีความพึงพอใจมาก มีค่าเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 4.02 และกลุ่มทดลองที่ 2 มีความพึงพอใจมาก มีค่าเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 4.15 กลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่มมีค่าเฉลี่ยระดับมากเมื่อเทียบกับเกณฑ์จึงถือว่าผ่านเกณฑ์ระดับมาก

จึงกล่าวสรุปได้ว่า นักศึกษาที่เรียนโดยวิธีสอนแบบโครงการกับวิธีสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อวิธีสอนแบบโครงการกับวิธีสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมีในระดับมากและมากที่สุดผ่านเกณฑ์ระดับมาก จึงเป็นไปตามสมมติฐาน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนโดยวิธีสอนแบบโครงการกับวิธีสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

อภิปรายผล

จากการทดลองเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องภูมิศาสตร์ประเทศไทยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยวิธีสอนแบบโครงการกับวิธีสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง พบว่า หลังการเรียนของนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน โดยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์คะแนนก่อนเรียนก่อนเข้าสู่กระบวนการเรียนการสอนทั้ง 2 วิธี ซึ่งเป็นการสอนที่สอดคล้องกับเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child Center) มุ่งพัฒนาผลการเรียนรู้ด้านองค์ความรู้และกระบวนการ โดยที่ผู้เรียนได้รับการฝึกให้ใช้กระบวนการทางความคิดในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมแสดงความคิดแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในการค้นคว้าหาความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับการปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองโดยได้รับการชี้แนะจากครูผู้สอนและเพื่อนเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดวิเคราะห์ให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่กระจ่างและชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากนี้การสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนมีความสำคัญผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข สามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองในการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ แสดงให้เห็นว่าวิธีการสอนทั้ง 2 วิธี เป็นกระบวนการเรียนรู้ซึ่งเป็นผลมาจากการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้ง 2 กลุ่ม และเกิดจากการจัดการเรียนการสอนของครูและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน โดยเชื่อว่าผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ คอนสตรัคติวิซึม (Constructivism) หรือหลักการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ขึ้นมาด้วยตนเอง (Moursand, 1998 : 36)

ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยวิธีสอนแบบโครงการกับวิธีสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่องภูมิศาสตร์ประเทศไทย ของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยพบว่า จากการทดสอบหลังเรียนนักศึกษาที่เรียนโดยวิธีสอนแบบโครงการมีค่าของคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 3.48 ส่วนกลุ่มที่เรียนโดยวิธีสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมีค่าของคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 3.08

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยวิธีสอนแบบโครงการกับวิธีสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่องภูมิศาสตร์ประเทศไทย ของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนโดยวิธีสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองหลังเรียน ทำให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องภูมิศาสตร์ประเทศไทย วิชาพัฒนาสังคมและชุมชนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนแบบโครงการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย

จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงว่าการเรียนโดยวิธีสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ทำให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องภูมิศาสตร์ประเทศไทย วิชาพัฒนาสังคมและชุมชนสูงกว่านักศึกษาที่เรียนโดยวิธีสอนแบบโครงการ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสมมติฐานและสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมคิด อิศระวัฒน์ (2538 : 73) กล่าวสรุปว่า การเรียนรู้โดยการศึกษาด้วยตนเอง ผู้เรียนที่สมัครใจที่จะเรียนด้วยตนเองมิได้ถูกบังคับมีเจตนาที่จะเรียนรู้ด้วยความอยากรู้ เป็นแหล่งข้อมูลของตนเองรู้ว่าตนเองกำลังเรียนอะไร ทักษะหรือข้อมูลใดมีความสำคัญต่อการเรียนของตนสามารถกำหนดเป้าหมาย วิธีรวบรวมข้อมูลและวิธีประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเองและควบคุมการเปลี่ยนแปลงสามารถตัดสินใจเรื่องราวต่าง ๆ มีความตระหนักในความสามารถและมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ และบทบาทการเป็นผู้เรียนที่ดี

เหตุผลที่ทำให้งานวิจัยครั้งนี้ปรากฏผลดังกล่าว เป็นผลว่าการสอนโดยวิธีสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นผลมาจากการเรียนเป็นกลุ่ม การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นวิธีการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักสำรวจตนเอง รู้จักคิดวิเคราะห์และรับผิดชอบ มีความเป็นตัวของตัวเองสูง มีความเชื่อมั่นและวิเคราะห์ความต้องการ การเรียนรู้และวางแผนการเรียนรู้ของตนได้ รู้จักแหล่งเรียนรู้ สามารถอภิปรายการเรียนรู้ของตนเองได้ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ กิ่งกาญจน์ ตั้งศรีไพร (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนนอกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย วิธีเรียนทางไกลในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีวิธีการเรียนรู้ด้วยการอ่าน การฟัง สอบถามดูแลสังเกตและการลงมือปฏิบัติในระดับปานกลาง มีระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอยู่ในระดับสูง และมีคะแนนความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอยู่ในระดับสูง และมีคะแนนความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมีความสัมพันธ์กับคะแนนวิธีการเรียนรู้ทุกวิธี นอกจากนั้นนักศึกษาที่ให้เหตุผลในการเข้าเรียนต่างกันมีคะแนนเฉลี่ยวิธีการเรียนรู้ด้วยการฟัง สอบถาม และลงมือปฏิบัติต่างกันและนักศึกษาที่ระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและนักศึกษาที่ระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยวิธีการเรียนรู้ทุกวิธีต่างกัน ส่วนเพศ อายุ การประกอบอาชีพ คณะศึกษาไม่ผลทำให้คะแนนเฉลี่ยวิธีการเรียนรู้แต่ละวิธีต่างกัน (Paul Ellis Torrance 1967 : 28-29) การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ครูต้องตระหนักและยอมรับศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน ยอมรับ นับถือคำถาม และแนวคิดของนักเรียนพยายามตั้งคำถามที่สามารถกระตุ้นให้นักเรียนตื่นตัวอยู่เสมอ มีความอยากรู้อยากเห็น และยกย่องความคิดริเริ่มขยายความคิดให้กระจ่างแจ้ง ใช้ความคิดและค้นหาความรู้เพิ่มเติมและฝึกให้เป็นนักอ่านประเภทสร้างสรรค์และเพิ่มพูนทักษะความคิดรวบยอดและทักษะในการแก้ปัญหาให้มากขึ้น ดังนั้น ครูผู้สอนจึงเห็นว่าการเรียนการสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจะ

ประสบผลสำเร็จความมุ่งหมายของการเรียนได้นั้นต้องอาศัยในการช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนทุก ๆ ด้าน เช่น ด้านเนื้อหา สื่อ อุปกรณ์การสอน แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญนั่นเอง

การศึกษาความพึงพอใจต่อวิธีสอนแบบโครงการกับวิธีสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง พบว่า นักศึกษาที่เรียนโดยวิธีสอนแบบโครงการมีระดับความพึงพอใจในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 และวิธีสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมีระดับความพึงพอใจในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 เป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุมิตรา คุณานุกร (2530 : 151) กล่าวสรุปว่า การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมีความสำคัญมากในการพัฒนาผู้เรียนเป็นวิธีการหนึ่งที่จะส่งเสริมให้เด็กรู้จักสำรวจตนเองและส่งเสริมความคิดความริบผิชอบ การศึกษาดด้วยตนเองจึงเป็นวิธีการที่จะนำผู้เรียนไปสู่ความสำเร็จของความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ สุทธิรัตน์ รุจิเกียรติ กัจจ (2540 – 2541 : 66) สรุปว่าขั้นตอนของการเรียนรู้ด้วยการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ผู้เรียนรู้จักการกำหนดความต้องการของตนเอง กำหนดเป้าหมายของการเรียนเลือกกิจกรรมเพื่อบรรลุเป้าหมาย ทำกิจกรรมปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง

จากผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับคนวิจัยของ กิ่งกาญจน์ ตั้งศรีไพร (2542 : บทคัดย่อ) และเสงี่ยมจิตร เรืองมณีชัชวาล (2543 : บทคัดย่อ) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอยู่ในระดับสูง ซึ่ง อาภรณ์ แสงรัสมิ (2543 : 48) กล่าวถึง ความพึงพอใจว่าเป็นผลของการแสดงออกด้านเจตคติรูปหนึ่ง เป็นความรู้สึกรูสึกของจิตใจที่มีต่อประสบการณ์ที่มนุษย์ได้รับอาจจะแสดงออกมาในลักษณะของความพึงพอใจเห็นด้วยหรือชอบหรือแสดงออกมาในลักษณะไม่พึงพอใจ ไม่เห็นด้วย ไม่ชอบความพึงพอใจนี้สามารถสังเกตได้จากสายตา คำพูดและการแสดงออก สำหรับความพึงพอใจของนักศึกษาที่ได้รับวิธีสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมีความพึงพอใจโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 ผ่านเกณฑ์ระดับมาก เนื่องจากครูผู้สอนเป็นผู้คอยชี้แนะให้คำปรึกษาและอำนวยความสะดวกมอบหมายไปงานไปศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ผู้เรียนรู้จักการเลือกหัวข้อกำหนดขอบข่ายที่จะศึกษาคัดสนใจหาข้อมูลจากแหล่งความรู้ที่เหมาะสมผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ข้อมูลจากการอ่านเสนอความคิดเห็นของตนเองและนำข้อมูลที่ค้นคว้ามานำเสนอและสามารถประเมินผลการเรียนรู้ของตนเพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาของตนต่อไป ทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อวิธีสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 ผ่านเกณฑ์ระดับมาก และผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อวิธีสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองทุกคน

กล่าวโดยสรุป จากการทดลองโดยวิธีสอนแบบโครงการกับวิธีสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง พบว่า วิธีเรียนทั้ง 2 แบบ เป็นการเรียนที่เน้นกระบวนการด้านทักษะ การเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็น และให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมาสร้างความรู้ด้วยตนเอง รู้จักวางแผนการทำงานลงมือปฏิบัติจริงและสามารถตรวจสอบผลงานเพื่อปรับปรุงแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติด้วยตนเอง ส่งผลให้ผู้เรียนมีความเข้าใจบทเรียนได้ดี ช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เกิดความพึงพอใจต่อวิธีสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ดังนั้น ครูผู้สอนจึงเห็นว่าการเรียนการสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จะประสบผลสำเร็จตามจุดหมายของการเรียนได้ นั้นต้องคำนึงถึงด้านเนื้อหา สื่อ แหล่งความรู้ที่หลากหลาย การใช้ข้อมูลความรู้ เป็นสิ่งกระตุ้นที่ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียน ทำให้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความพึงพอใจต่อวิธีสอนด้วยกันทุกคน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูผู้สอนต้องมีความเข้าใจในขั้นตอนวิธีสอนแบบโครงการและวิธีสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
2. ครูผู้สอนหมวดวิชาพัฒนาสังคมและชุมชนควรเข้าใจในบทบาท และควรนำวิธีสอนแบบโครงการและวิธีสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมาใช้ในการสอน เพราะการสอนทั้ง 2 วิธีนี้เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ได้วิเคราะห์หาเหตุผลเพื่อฝึกฝนแก้ปัญหา ซึ่งผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2542 ที่ต้องการให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาเป็น และมีนิสัยใฝ่หาความรู้
3. เนื้อหาแต่ละเนื้อหาที่สอนครูควรใช้การบูรณาการเพื่อให้นักศึกษาได้มีความรู้อย่างกว้างขวาง และเนื้อหานั้นต้องเป็นรูปธรรมโดยจัดให้อยู่ในรูปของหน่วยการสอนควรเลือกเฉพาะสิ่งสำคัญที่เหมาะสมกับวัย ธรรมชาติ และความหมายของผู้เรียน
4. เวลาที่ใช้สอนควรเป็นคาบที่ต่อเนื่องกันเพื่อให้นักศึกษาปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง และคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ วัย ระดับชั้น และพัฒนาการด้านสติปัญญาของผู้เรียน ควรใช้เวลาในการสอน 1 ภาคเรียน
5. สภาพของนักศึกษาควรจะมีมารับผิดชอบ เสียสละในการทำงานกลุ่ม มีความกระตือรือร้นต่อการเรียนการสอน รู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเอง

6. วิธีสอนแบบโครงงานกับวิธีสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมีลักษณะที่เอื้อต่อการแก้ไขปัญหาได้ดี เนื่องจากมีขั้นตอนแสดงวิธีการแก้ปัญหาอย่างมีระบบ เป็นการส่งเสริมทักษะและกระบวนการในการแก้ปัญหา ซึ่งทำให้นักศึกษาเข้าใจในวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ดีขึ้น และนำเอาประสบการณ์จากการเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำวิธีสอนแบบโครงงานและวิธีสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ในเนื้อหาระดับชั้นเดียวกันหรือเนื้อหาและระดับชั้นต่าง ๆ
2. ควรศึกษาตัวแปรด้านอื่น ๆ ด้วยวิธีสอนแบบโครงงานและวิธีสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เช่น ความรับผิดชอบ ความมีวินัยในตนเอง การมีเหตุผลเชิงคุณธรรม จริยธรรม เป็นต้น
3. ควรมีการศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางการเรียนหมวดวิชาพัฒนาสังคม และชุมชนกับนักศึกษาระดับชั้นต่าง ๆ

